

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2005 rd

Lagmotion med förslag till lag om ändring av 1 § i lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 juni 2005 en lagmotion med förslag till lag om ändring av 1 § i lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa (LM 69/2005 rd — Valto Koski /sd m.fl.) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef, regeringsråd Tuulikki Haikarainen och överinspektör Carita Wuorenjuuri, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Raili Hartikka, arbetsministeriet
- avdelningschef Anne Neimala och förmånschef Marjukka Turunen, Folkpensionsanstalten.

LAGMOTIONEN

I lagmotionen föreslås att 1 § i lagen om pensionsstöd för vissa långtidsarbetslösa (39/2005) ändras så att de problem med att tolka villkoren för att bevilja stöd som förekommit vid verkställigheten av lagen kan avhjälpas.

Riksdagen godkände den 24 november 2005 en lag om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa. Lagen trädde i kraft den 1 maj 2005. Folkpensionsanstalten sköter verkställigheten av lagen. I samband därmed har det uppkommit situationer där förmåner förvägrats sökanden på grunder som kan anses oskäligen. Tolkningsproblemen har i synnerhet gällt de villkor för beviljande av stöd som framgår av lagens 1 §.

Det föreslås att 1 § 1 mom. förtydligas så att i de 2 500 dagar som avses i bestämmelsen kan inräknas också sådana dagar då arbetslöshetsför-

mån inte betalats ut på grund av begränsningar enligt 7 kap. 2 § 1, 3, 4, 7 eller 8 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa även om personen i fråga hade varit berättigad till förmånen. I bestämmelsen föreslås dessutom uttryckligen föreskrivet att i de dagar som avses i 1 mom. kan inräknas dagar för vilka till den arbetslöse har betalats sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av arbetsoförmåga. Den nya formuleringen innebär dessutom att också de personer som omfattats av arbetskraftspolitisk utbildning eller andra arbetskraftspolitiska åtgärder får del av pensionsstödet.

Lagen avses träda i kraft så snabbt som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen ska dock tillämpas från den 1 maj 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Social- och hälsovårdsutskottet har i ett tidigare utlåtande (ShUU 9/2005 rd) behandlat de i lagmotionen nämnda tolkningsproblem som uppkommit vid tillämpningen av bestämmelserna om pensionsstöd för långtidsarbetslösa. Detta utlåtande tillkom efter att utskottet bett ministeriet lämna en utredning om verkställigheten. Utskottet behandlade i sitt utlåtande sådana problemsituationer som påtalats och som har lett till för sökanden oskäligen avslag. Typiska fall var de där den snäva formuleringen resulterat i att man inte i till pensionsstöd berättigande dagar hade inräknat dagar för vilka till sökanden betalats sjukdagpenning eller dagar för vilka till en till arbetsmarknadsstöd berättigad person de facto inte hade betalats arbetsmarknadsstöd exempelvis som en följd av behovsprövning som omfattade makes inkomster. Utskottet ansåg att dessa avgränsningar inte motsvarade avsikten med lagen.

Utskottet uppmärksammade dessutom i sitt utlåtande att vid beräkningen av de 2 500 dagar som berättigar till pensionsstöd beaktas de dagar då den sökande har omfattats av arbetskraftspolitiska åtgärder. Utskottet påpekade att eventuella behov av lagändringar bör utredas. Vidare förutsatte utskottet att social- och hälsovårdsministeriet noga följer verkställigheten av lagen och vidtar åtgärder om avsikten med lagen inte förverkligas till följd av Folkpensionsanstaltens eller besvärinstansernas praxis. I den lagmotion som utskottet nu har behandlat föreslås precis de ändringar i lagen som utskottet har efterlyst.

För att se till att lagen kan verkställas utan dröjsmål och för att undvika för sökanden onödiga och långa besvärprocesser anser utskottet att det är motiverat att ändra lagen om pensionsstöd för vissa långtidsarbetslösa trots att den är alldeles ny. För att minska tolkningsproblemen menar utskottet att det är på sin plats att 1 § på

det sätt som föreslås i lagmotionen förtydligas när det gäller stödvillkoren.

Utöver det som föreslås i lagmotionen föreslår utskottet dessutom att 21 § 2 mom. ändras för att sådana oskäligen avgöranden som avses i bl.a. lagmotionen ska kunna undvikas i verkställigheten. Om en arbetskraftsbyrås utlåtande om en sökande inte binder Folkpensionsanstalten har anstalten prövningsrätt exempelvis i fall där sökandens situation jsut 31.12.2004 skulle kunna leda till en oskäligen förvägran av en förmån. Detta kan vara fallet i fråga om en person som 31.12.2004 deltagit i arbetskraftspolitiska åtgärder men ändå blivit arbetslös. En sådan person skulle få lida på grund av sin aktivitet jämfört med t.ex. en som vägrat ta emot ett arbete.

Enligt utredning till utskottet ökar den föreslagna lagändringen pensionsstödskostnaderna med sammanlagt 8 miljoner euro, varav arbetspensionssystemets andel är 0,7 miljoner euro. Eftersom betalning av pensionsstöd skulle minska utgifterna för arbetsmarknadsstöd med 4,7 miljoner euro och utgifterna för det allmänna bostadsstödet med 1,3 miljoner euro föranleder lagändringen en nettoökning om endast 1,3 miljoner euro.

Utskottet konstaterar beträffande 1 § 1 mom. att momentet inte längre förutsätter betalning av förmån på grund av arbetslöshet, varvid bl.a. de dagar som förflutit i arbetsmarknadspolitiska åtgärder beaktas i beräkningen av de 2 500 eller 2 000 dagarna. Däremot beaktas inte sammanlagt stöd och resebidrag för personer som har arbete. Utskottet påpekar ytterligare att i den mening som lagts till momentet och där antalet dagar, dvs. 2 500 nämns, gäller såväl arbetslöshetsdagpenningens maximitid som arbetsmarknadsstöd.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen tillämpas lagen från den 1 maj. Folkpensionsanstalten rättar på tjänstens vägnar pensionsbesluten i fråga om de personer som genom lagändringen blir berättigade till pensionsstöd.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget i lagmotion LM 69/2005 rd godkänns med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 1 och 21 § i lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 28 januari 2005 om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa (39/2005) 1 § 1 och 2 mom. samt 21 § 2 mom. som följer:

1 §

Rätt till pensionsstöd

En i Finland bosatt person född åren 1941—1947 som *den 31 december 2004* är berättigad till arbetsmarknadsstöd och (*utesl.*) är långtidsarbetslös på det sätt som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) och till vilken har betalats arbetsmarknadsstöd (*utesl.*) enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) för minst 2 500 dagar eller till vilken har betalats dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för den maximala tiden och dessutom arbetsmarknadsstöd (*utesl.*) för minst 2 000 dagar från den 1 januari 1992 till den 31 december 2004, har rätt till pensionsstöd enligt denna lag. *I de ovan nämnda 2 500 dagarna inräknas också de dagar då arbetslöshetsförmån inte betalats på grund av begränsningar enligt 7 kap. 2 § 1, 3, 4, 7 eller 8 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller för att personen fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Rätten till pensionsstöd fortgår till slutet av den månad då personen fyller 62 år.*

Som en i 1 mom. avsedd person som är berättigad till arbetsmarknadsstöd betraktas förutom personer som *den 31 december 2004* fått arbetsmarknadsstöd även personer enligt 7 kap. 2 § 1—8 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och sådana arbetsoförmögna enligt 3 kap. 3 § 1 mom. i nämnda lag som får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

21 § (Ny)

Verkställighet och rätt att få uppgifter

— — — — —
På begäran av Folkpensionsanstalten eller en arbetspensionsanstalt skall arbetskraftsbyrån avgiftsfritt ge ett (*utesl.*) utlåtande om huruvida en person som avses i 1 § är långtidsarbetslös så som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Bestämmelser om arbetskraftsbyråns utlåtande och om de omständigheter som skall antecknas i utlåtandet kan utfärdas genom förordning av arbetsministeriet.
— — — — —

ShUB 10/2005 rd — LM 69/2005 rd

Denna lag träder i kraft den 2005. Lagen
tillämpas dock från och med den 1 maj 2005.

Helsingfors den 16 juni 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /cent

Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.